

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Татяна Стефанова Астарджиева
(ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“), член на Научното жури
във връзка с публичната защита на дисертационния труд за придобиване на
научна степен *доктор на науките*

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.2. История и археология

(История на съвременна Русия)

СУ „Св. Климент Охридски“, София

Кандидат: Дарина Григорова Григорова

**Тема: „Между края на Съюза и началото на Федерацията. Русия в
българските дипломатически анализи (1990–1999)“**

1. Данни за дисертацията, автореферата и публикациите

Проф. Дарина Григорова Григорова е преподавател в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, гр. София. Прегледът на документацията показва, че няма допуснати нарушения на правилника и са спазени всички процедурни срокове. Представени са необходимите публикации за процедурата. Авторефератът е написан по стандартните правила. Темата **„Между края на Съюза и началото на Федерацията. Русия в българските дипломатически анализи (1990–1999)“** е актуална за съвременната историческа наука, а трудът притежава научна

оригиналност. Погледът на изследователя е фокусиран върху анализ на най-новите български дипломатически документи, отразяващи десетилетието, в което се разпада СССР и се изгражда Руската федерация. Проблематиката е разгледана през призмата на множество извори, публикувани и непубликувани документи, преса, мемоари, като използваните езици са английски, руски, украински и български.

Дисертацията е с общ обем 420 страници и включва: увод, три глави всяка разделена на параграфи, заключение, извори и използвана литература.

В увода са посочени целите и задачите, на които трябва да отговори изследването. Ясно подчертан е обекта на научния труд – „българската дипломатическа интерпретация за съвременните процеси в Елцинова Русия“ със специално внимание към събитията от 1991 и 1993 г., съответно пуча и преврата. Поставени и обосновани са хронологическите граници на дисертационния труд, посочени и в самото заглавие. Ценен и предизвикващ историческо любопитство е прегледа на използваните източници и документи, направен още в уводната част. Там авторът е систематизирал в няколко подвида дипломатическите архивни документи. Направен е преглед на публикуваните документи, значителния брой периодичен печат, спомените на съвременници.

Първа глава „Фактори за демонтажа на СССР (1990–1991)“ е разделена на две части. Интерпретирана е триадата Брестка уния 1596 г. – Брест-Литовския договор 1918 г. – Бресткото споразумение 1991 г., като се обосновават причините за налагането на Беловежко споразумение. В тази част на изследването е представено противопоставянето между М. Горбачов и Б. Елцин, пучът от август 1991 г., превърнали се в двигател на следващите процеси.

Руската президентска република и развитието на политическата система на Русия са обект на Втора глава: „Просветен авторитаризъм.“

Руската политическа система (1992 – 1999)“. Разяснени и анализирани са двувластието, противопоставянето президент – парламент, периферните регионални казуси, повлияли центъра, както и обратния процес, българската политическа реакция.

Трета глава „Стратегически дуализъм. Геополитическите интереси на Руската федерация (1992–1999)“ също е разделена на две части: „Стратегическата чувствителност“ на руската външна политика и Руско-украинската „студена война“ в битката за съветското наследство. Проф. Дарина Григорова въвежда в употреба нова терминология като „идеологически и цивилизационен дуализъм“, „европейско – евразийско“ начало, разгледан е и българо-руския дуализъм. Прицелна точка е и украинския казус от края на XX в.

В заключението е направен извода, че българските дипломатически анализи водят към принципа на властоцентризъм, характеризиращ руската политическа система през 90-те г. на XX в. Разликата е, че „Руската федерация е пригодена за полицентризъм“.

2. Научни приноси

Анализът на множеството събития по темата в рамките на десетгодишния период в края на XX в., въвеждането на нови термини, успешно защитени от проф. Григорова, сложността на представената проблематика в съчетание с неразбраната „руска чувствителност“, огромният обем български и чуждоезични документи, които чрез изследването преминават в научно обръщение, анализите на политическите, икономическите, юридическите, регионални и идеологическите фактори, систематизирането и адаптирането на непубликуваните извори, оригиналността на текста и темата са малка част от приносите на дисертацията.

Заклучение

Представеният научен труд на проф. д-р Дарина Григорова Григорова отговаря на всички изисквания да ѝ бъде присъдена научната степен „доктор на науки” в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност Нова и най-нова обща история (История на Русия), за което давам своя положителен глас.

07.07.2025 г.

Доц. д-р Татяна Астарджиева